

بسمه تعالی

آثار اجتماعی قناعت و اعتدال در زندگی طلبه

استاد راهنما: سرکار خانم زهرا آقا بابایی

تهیه و تنظیم: گروه سلاله :

راضیه اقتصادی، محبوبه نقیب سرنا، معصومه کارکن، فاطمه کاوه

مدرسه علمیه ی فاطمیه کرج

چکیده

در اسلام تامین نیازهای معیشتی دارای اولین اولویت است، در همین راستا اسلام سخت گیری در مخارج مصرفی را نمی پسندد و انسان را به استفاده از نعمت های پاکیزه در حد اعتدال فراخوانده است. اعتدال به معنای میانه روی و حد وسط میان افراط و تفریط است. قناعت، بسنده کردن و راضی بودن به قسم و سهم خود است، باید گفت از آن هایی که هر جامعه ای دارای فرهنگ ویژه ای است لذا تعریف الگویی واحد برای مصرف همه جوامع امکان پذیر نیست اما در این میان نحوه ی مصرف یک طلبه جامعه بیشتر مورد توجه قرار می گیرد و تاثیرات به سزایی بر مردم دارد چرا که طلبه باید الگویی منطبق با فرهنگ مصرف اسلامی داشته باشد تا بتواند خود نیز الگویی صحیح برای دیگران باشد و در کنار عبادت و تبلیغ به امور مهم دیگر زندگی مانند کار و تفریح بپردازد این امر با رعایت اعتدال میسر می گردد و شیوه ی مصرف خویش را براساس قناعت و اعتدال پیامدهای منفی ای مانند کاهش معنویت در جامعه، ناتوانی در انجام وظیفه و گرفتار شدن به عذاب

الهی را به دنبال دارد. از این رو آنچه در این تحقیق مورد توجه قرار گرفته آثار اجتماعی قناعت و اعتدال در زندگی طلبه است که چگونه می تواند جامعه ای را به سوی سعادت‌مندی رهنمون کند که به روش کتابخانه ای و با رویکرد دینی و به شیوه ی توصیفی -تحلیلی انجام گردیده است.

واژگان کلیدی: قناعت، اعتدال، طلبه

فهرست مطالب

عنوان..... صفحه

مقدمه..... ۱

فصل اول: کلیات

۱- تعریف و تبیین موضوع تحقیق..... ۴

۲- اهمیت و ضرورت تحقیق..... ۴

۳- اهداف و فواید تحقیق..... ۵

۴- پیشینه‌ی موضوع تحقیق..... ۶

۵- سؤال های تحقیق..... ۷

۶- ساختار تحقیق..... ۷

۷- روش تحقیق..... ۸

۸- اصطلاحات..... ۸

فصل دوم: مفاهیم و مبادی بحث

۱- ۲- مفهوم شناسی..... ۱۰

۱-۱- ۲- تعریف لغوی قناعت..... ۱۰

۱-۲- ۲- تعریف اصطلاحی قناعت..... ۱۰

۱-۳- ۲- تعریف لغوی اعتدال..... ۱۲

۱۳	۲-۱-۴ تعریف اصطلاحی اعتدال
۱۴	۲-۱-۵ تعریف لغوی طلبه
۱۴	۲-۱-۶ تعریف اصطلاحی طلبه
۱۴	۲-۲ مبادی بحث
۱۴	۲-۲-۱ ارتباط قناعت و آرامش
۱۵	۲-۲-۲ تفاوت زهد و قناعت
۱۷	۲-۲-۳ وجوه اعتدال
۲۷	۲-۲-۴ عوامل موثر در ایجاد قناعت و اعتدال
۲۸	جمع بندی

فصل سوم: آثار اجتماعی قناعت و اعتدال در زندگی طلبه

۳۰	۳-۱ آثار اجتماعی قناعت
۳۰	۳-۱-۱ استحکام خانواده
۳۲	۳-۱-۲ کاهش میزان توقعات اعضای خانواده
۳۵	۳-۱-۳ باقی ماندن تمکن مالی برای انفاق به دیگران
۳۶	۳-۱-۴ یوند برادری دینی
۳۷	۳-۱-۵ همدردی با فقرا
۳۹	۳-۱-۶ سالم سازی روابط اجتماعی
۴۰	۳-۱-۷ برقراری عدالت در جامعه

- ۴۱..... ۳-۱-۸ اشتغال زایی
- ۴۲..... ۳-۱-۹ رشد و بالندگی جوامع
- ۴۳..... ۳-۱-۱۰ وحدت امت
- ۴۴..... ۳-۲ آثار اجتماعی اعتدال
- ۴۴..... ۳-۱-۲ رشد اقتصادی
- ۴۴..... ۳-۲-۲ استقلال و عدم وابستگی اقتصادی
- ۴۵..... ۳-۲-۳ رشد و بالندگی
- ۴۶..... ۳-۲-۴ الفت میان مردم
- ۴۶..... ۳-۲-۵ وحدت امت

خاتمه

- ۴۷..... نتیجه گیری
- ۴۸..... پیشنهادات
- ۴۹..... فهرست منابع
- ۴۹..... الف-منابع فارسی
- ۵۱..... ب-منابع عربی

فهرست منابع

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

الف-منابع فارسی

- ۱- آصفی، محمد مهدی، آرامش، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۵.
- ۲- احسانی تیرتاشی، یدالله، اسراف چرا، تهران، رامین، ۱۳۷۶.
- ۳- اسحاقی، سیدحسین، باید ها و نبایدهای مصرف، چاپ اول، انتشارات دفتر عقل، ۱۳۸۸.
- ۴- ایروانی، جواد، الگوی مصرف در آموزه های اسلامی، سوم، مشهد، آستان مقدس رضوی، ۱۳۸۸.
- ۵- بناء رضوی، مهدی، طرح تحلیلی اقتصاد خانواده، اول، مشهد، بنیاد، پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۶۷.
- ۶- پسندیده، عباس، رضایت از زندگی، چاپ یازدهم، تهران، ۱۳۹۱.
- ۷- تمیمی آمدی، غررالحکم و دررالحکم، مصطفی زمانی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۶۶.
- ۸- حرانی، حسن بن علی، تحف العقول، محمد باقر عمره ای، نهم، تهران، کتابچی، ۱۳۸۴.
- ۹- حسینی، جعفر، محمد قاضی زاده، اقتصاد در فقه اسلامی، دوم، تهران، دارالکتاب الاسلامیه، ۱۳۷۰.
- ۱۰- حسینی، رضا، الگوی تخصیص درآمد و نظریه رفتار مصرف کننده مسلمان، اول، تهران، پژوهشگاه

فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۹

۱۱- حکیمی، محمد، معیارهای اقتصادی در تعالیم رضوی، اول، مشهد، بنیاد پژوهش‌های آستان

قدس رضوی، ۱۳۷۰.

۱۲- حیدری نراقی، علی محمد، اسراف از دیدگاه دین و دانش، دوم، قم، انتشارات مهدی نراقی،

۱۳۸۸

۱۳- خرمشاهی، بهاء‌الدین، دانشنامه قرآن و قرآن پژوهشی، دوم، تهران، دوستان، ۱۳۸۱.

۱۴- خلیلیان اشکذری، محمد جمال، فرهنگ اسلامی و توسعه اقتصادی، دوم، قم، مؤسسه آموزشی و

پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۱.

۱۵- خوشنویس، جعفر، خطوط کلی اقتصاد در قرآن و روایات، اصفهان، کتابخانه عمومی امام

علی (ع)، بی تا.

۱۶- د لشد طهران، مصطفی، سیره ی نبوی، چاپ اول، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد

اسلامی، ۱۳۷۲

۱۷- دیلمی، شیرو بن شهردار بن شیرویه، فردوس الخبار، بیروت، دارالعتب العلمیه، بی تا

۱۸- رشید پور، مجید، تربیت کودک از نظر اسلام، تهران، ناشر انجمن اولیا و مربیان ایران، ۱۳۶۶

۱۹- سبحانی یامجی، محمد، اصلاح الگوی مصرف، تهران، هستی نما، ۱۳۸۴.

۲۰- شاه آبادی، محمد علی، مروری بر تجمل و اسراف، دوم، تهران، کانون اندیشه جوان، ۱۳۸۸

۲۱. شرقاوی، حسن محمد، گامی فراسوی روان شناسی، محمد باقر حجتی، سوم، تهران، دفتر نشر فرهنگ

اسلامی ۱۳۶۶

۲۲. طبرسی، فضل بن حسن، مکارم الاخلاق، حبیب الله موسوی، دوم، قم، نشر حبیب، ۱۳۶۵.

۲۳. طوسی، محمدبن حسن، امالی، محمدباقر کمره‌ای، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
۲۴. علی عبدالله، ناصر، معجم البسيط، سوم، قم، دارالفکر، ۱۳۸۷.
۲۵. کلانتری، علی اکبر، الگوی مصرف، ششم، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۹.
۲۶. کلینی، محمدبن یعقوب، اصول کافی، جواد مصطفوی، تهران، الوفاء، ۱۳۸۲.
۲۷. محفوظی، عباس، اخلاق اسلامی، چاپ دوم، مشهور، ۱۳۹۰.
۲۸. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، محمدرضا شفیعی، قم، دارالحديث، بی تا.
۲۹. محمدی ری شهری، محمد، الگوی مصرف از نگاه قرآن و حدیث، قم، دارالحديث، ۱۳۸۸.
۳۰. مصطفوی، حسن، التحقيق فی کلمات القرآن، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰.
۳۱. مشکینی، علی، دروس فی الاخلاق، قم، الهادی، ۱۴۱۶ ق.
۳۲. مشیری، مهشید، فرهنگ زبان فارسی، تهران، ۱۳۶۷.
۳۳. معلوف، لوئیس، المنجمد، محمد بندریگی، اول، تهران، انتشارات علمی، ۱۳۷۸.
۳۴. معین، محمد، فرهنگ معین، چهارم، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۰.
۳۵. مهیار، رضا، فرهنگ ابجدی، بی جا، بی تا.
۳۶. ناصری، عرفان، بررسی تجمل گرایی در برنامه های سیما، دفتر عقل، ۱۳۸۳.
۳۷. نراقی، محمد مهدی، جامع السعادات، انتشارات دارالتفسیر، ۱۳۷۶.
۳۸. نکونام، محمدرضا، صحیفه ی عشق، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۴.
۳۹. نراقی، احمد، عواید الایام، تهران، چاپ سنگی، ۱۳۴۵.
۴۰. هاشمی، اکبر، فرهنگ آفتاب، سوم، قم، مرکز فرهنگ و معارف قرآن، ۱۳۸۶.

ب- منابع عربی

۱. ابن منظور، محمد بن مکرم، **لسان العرب**، بیروت، دارصار، ۱۴۱۴هـ ق.
۲. بابویه قمی، محمد بن علی، **من لایحضره الفقیه**، قم، موسسه النشر اسلامی، ۱۳۸۱.
۳. بندریگی، محمد، **المنجد**، تهران، انتشارات علمی، ۱۳۷۷.
۴. التمیمی، عبدالواحد الآمدی، **غررالحکم و دررالکلم**، ناشر دارالکتاب الاسلامی، ۱۴۲۷هـ ق.
۵. الحرائی، حسن بن علی بن الحسین بن الشعبه، **تحف العقول عن آل رسول**، بهراد جعفری، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱.
۶. حرعاملی، محمد بن حسن، **وسائل الشیعہ**، تحقیق عبدالرحیم ربانی شیرازی، بیروت، دارالاحیاء التراث العربی، ۱۹۹۱ م.
۷. خوری شرتوتی، سعید، **اقرب الموارد**، دوم، تهران، اسوه، ۱۳۸۵.
۸. دیلمی شیرویه بن شهردار بن شیرویه، **فردوسی الاخبار**، بیروت، دارالکتب العلمیه.
۹. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، **مفردات الفاظ قرآن**، دمشق، دارالعلم، ۱۴۱۲هـ ق.
۱۰. سیوطی، جلال الدین، **الدرالمنثور فی تفسیرالمأثور**، قم، منشورات آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴.
۱۱. طبرسی، فضل بن حسن، **مکارم الاخلاق**، چهارم، قم، نشر حبیب، ۱۴۲۸هـ ق.
۱۲. طریحی، فخرالدین، **مجمع البحرین**، تهران، کتابفروشی مرتضوی، ۱۳۷۵.
۱۳. طوسی، محمد بن حسن، **امالی**، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
۱۴. فراهیدی، خلیل بن احمد، **العین**، قم، هجرت، ۱۴۱۰هـ ق.
۱۵. فیروزآبادی، مجدالدین محمد بن یعقوب، **قاموس المحيط**، بیروت، دارالجیل، بی تا.
۱۶. کلینی، محمد بن یعقوب، **اصول کافی**، تهران، بی جا، ۱۴۱۶ق.
۱۷. مجلسی، محمدباقر، **بحار الانوار**، بیروت، دارالضواء، ۱۴۰۳ق.

۱۸. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، بیروت، لبنان، داراحیاء التراث العربی، ۱۴۲۲ .